

7. HAMAMÖNÜ HİDİRELLEZ ŞENLİĞİ VE 2. ETNOSPOR KÜLTÜR FESTİVALİ

7th Hıdırellez Festival at Hamamönü and 2nd Ethnospor Culture Festival

Zeynep Safiye BAKİ NALCIOĞLU*

Baharın gelişinin habercisi olan Çiğdem Günü, Nevruz gibi bayramlardan biri de, Hz. Hızır ve Hz. İlyas peygamberlerin buluştuğuna ve dünyaya bolluk, bereket getirdiklerine inanılan Hıdırellez'dir. Hıdırellez Anadolu'nun pek çok yerinde farklı şekillerde kutlanmaya devam etmektedir. Ankara'da ise, 2011 yılından bu yana Altındağ Belediyesi, Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi ve Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü işbirliği ile Hamamönü'nde gerçekleştirilen bir şenlik ile kutlanmaktadır. Bu yıl yedincisi düzenlenen ve gelenekselleşen Hamamönü Hıdırellez Şenlikleri, Altındağ Belediyesi, Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi ve Somut Olmayan Kültürel Miras Enstitüsü Derneği ortaklığında, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu'nun da desteğiyle 5-6 Mayıs 2017 tarihlerinde kutlanmıştır. 7. Hamamönü Hıdırellez Şenliği programı Âşık Mustafa Aydın ve Akın Bekarys Nurimanov'un bahar türküleri dinletisi ve Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi bölümü öğrencisi Berfin Sıla Kepez'in Zümrüdü Anka

Kuşu masalını anlatması ile başlamıştır. Altındağ Belediyesi Başkan Yardımcısı Yunus Keleş ve UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Başkanı ve Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Öcal Oğuz'un açılış konuşmalarının ardından şenlik, gül ağacına dileklerin bağlanması ve Hıdırellez ateşinden atlanması ile devam etmiştir.

* Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Halk Bilimi Bölümü, Ankara/Türkiye
zeynepsafiyebaki@gmail.com.

İki gün boyunca halkın yoğun ilgi gösterdiği şenlikte katılımcılar, masal çadırında Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü lisans öğrencileri tarafından Türk masallarını, meddah çadırında ise Meddah Kenan Olpak tarafından Dede Korkut Hikâyeleri'ni dinleme fırsatı bulmuşlardır. Şenlik alanında ayrıca bereket için yumurta boyama, çömlekten Hıdırellez ve bahar ile ilgili mâniler çekme, nisan yağmurlarının biriktirildiği nisan tasından su içme, salıncakta sallanma, kilit ile kismet açımı, kismet çemberinden geçme, oyuncak atölyesinde oyuncak yapımı, dilek çarkı çevirme, tuz-ekmek hakkının hikâyesini dinleme ve Âb-ı hayat çeşmesinden su içme uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü lisans öğrencileri tarafından çocuklara geleneksel çocuk oyunları oynatılmış ve Mangala Derneği tarafından Hıdırellez Şenliği için gönderilen mangalalar ile de mangala oynanmıştır. Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi ekibi tarafından Orta Oyunu gösterisi ya-

pılmış ve Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü lisans öğrencileri tarafından Dede Korkut Hikâyeleri'nden "Dirse Han Oğlu Boğaç Han Hikâyesi" canlandırılarak boz atlı Hızır'a dikkat çekilmiştir. Hamamönü Hıdırellez Şenlikleri, halk takviminde Kasım günlerinden Hızır günlerine geçişin kent merkezindeki hatırlatıcısı olması ve baharın gelişinin kutlanması ile ilgili gelenekleri yaşatması bakımından önem taşımaktadır.

Geleneklerin yaşatılarak aktarılmasını amaçlayan bir diğer etkinlik ise, 11-14 Mayıs 2017 tarihleri arasında İstanbul Yenikapı Etkinlik alanında Dünya Etnospor Konfederasyonu tarafından düzenlenen 2. Etnospor Kültür Festivali'dir. Festivalde geleneksel Türk sporlarının yanı sıra kıl

çadırlarda oba yaşamı canlandırılmış, el sanatları atölyeleri, geleneksel lezzetler, kılıç kalkan gösterileri, atlı gösteriler ve Orta Asya toyları gibi pek çok etkinlik yapılmıştır. Aba güreşi, şalvar güreşi, kuşak güreşi, mas güreşi, yağlı güreş, atlı okçuluk, atlı cirit, kökbörü, aşık oyunu, mangala ve geleneksel yaya okçuluğu olmak üzere farklı alanlarda müsabakalar düzenlenmiştir.

Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi, Gazi Üniversitesi Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi ve Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü lisans ve yüksek lisans öğrencilerinden oluşan 34 kişilik bir ekip de 2. Etnospor Kültür Festivali'ne, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Başkanı ve Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölüm Başkanı Prof. Dr. M. Öcal Oğuz öncülüğünde, geleneksel çocuk oyunlarını oynatmak ve bu oyunların aktarımını yaşatarak sağlamak amacıyla katılmıştır. Festivalin geleneksel çocuk oyunları alanında, çocuk ya da yetişkin bütün katılımcılar, topaç çevirme, çember çevirme, kale oyunu, dalya, koz oyunu, sülenke, ip atlama, aşık atma, sıçratan top, me nekşe, bezirgân başı, misket, tiktak, üç taş, beş taş ve dokuz taş oynama imkânı bulmuşlardır. Ayrıca katılımcılarla birlikte alanda çuval ve yumurta taşıma yarışması yapılmıştır. Oyunlar için ebe seçiminde sözlü kültürün önemine dikkat çekmek amacıyla farklı sayışmacalar kullanılmış ve alanda çocuk oyunları ile ilgili mâni ve bilmecelerin bulunduğu küpler doluşturularak katılımcıların mânileri

okuması, bilmecelerin ise cevaplarını tahmin etmeleri istenmiştir.

Festival alanında katılımcılara ayrıca geleneksel çocuk oyunlarının, çocukların sosyal, fiziksel ve zihinsel gelişimine etkileri ve obeziteye karşı mücadeleyi destekleyici yönleri anlatılarak bu oyunların sürdürülebilirliğinin önemine dikkat çekilmiştir. Geleneksel çocuk oyunlarının yanı sıra festival alanında katılımcılarla birlikte gulu gulu, mum dibi, arı oyunu, kabak, mini mini gül ama kimseye söyleme gibi köy seyirlik oyunları oynanmış ve katılımcılara “Büyülü Sofra, Tuz, Sütçü Nine, Nardaniye Hanım, Küllü Fatma, Nohut Oğlan, Ayağına Diken Batan Serçe” gibi Türk masalları anlatılmıştır. Katılımcılar Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin, Nardaniye Hanım,

Nohut Oğlan ve Küllü Fatma fotoğraf çerçevelerine de yoğun ilgi göstermişlerdir. Festival süresince çocukların kendi oyuncaklarını yapmalarına fırsat sağlayan oyuncak yapımı ve kaşık kukla yapımı gibi atölyeler de gerçekleştirilmiştir. Bu atölyelerde seri üretimden uzak, kimyasal herhangi bir ham maddenin kullanılmadığı kâğıttan oyuncaklar ve tahta kaşıktan kuklalar yapılmıştır.

Geleneksel çocuk oyunları alanını festivalin ilk gününde Dünya Etnospor Konfederasyon Başkanı Necmettin Bilal Erdoğan ve Konfederasyon Başkan Yardımcısı Hakan Kazancı ziyaret etmiştir. Üçüncü gün ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Dr. Fatma Betül Sayan Kaya alanı ziyaret ederek mâni küpünden mâniler çekmiş, geleneksel çocuk oyunları, köy seyirlik oyunları, Anadolu masalları, aşık oyunu ve atölyeler hakkında bilgi edinmiştir. Dört gün boyunca festivale katılan binlerce kişiyle geleneksel çocuk oyunları oynanmış, katılımcılara bu oyunlar ile sözlü kültür aktarımı uygulamalı olarak sağlanmış ve somut olmayan kültürel miras farkındalığı yaratılmıştır.